

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1993 - 1995

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

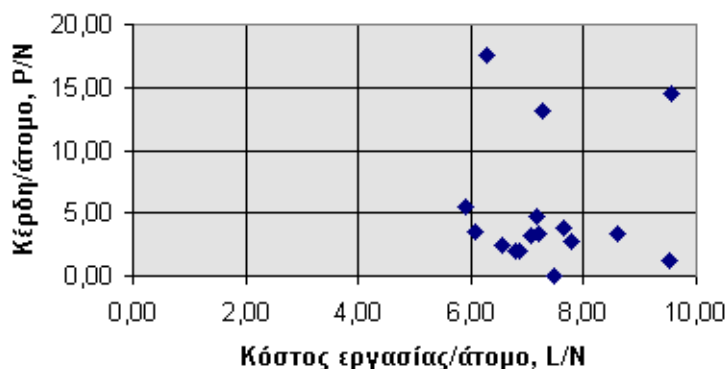
Στην εργασία που προηγήθηκε (“Οι επιπτώσεις στις εμπορικές τράπεζες της μείωσης του εργασιμου χρόνου στις 35 ώρες χωρίς μείωση των αποδοχών”), η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών αναλύθηκε σε μία σειρά δεικτών που αναφέρονται αφενός στην διανομή του καθαρού προϊόντος μεταξύ εργαζομένων και επιχείρησης και αφετέρου στην παραγωγικότητα της εργασίας και του κεφαλαίου.

Για τον υπολογισμό της παραγωγικότητας της εργασίας και του κεφαλαίου χρησιμοποιήθηκαν οι λόγοι “καθαρή προστιθέμενη αξία / αριθμός απασχολουμένων” και “καθαρή προστιθέμενη αξία / ίδια κεφάλαια”, αντίστοιχα. Η καθαρή προστιθέμενη αξία υπολογίστηκε, με τη σειρά της, ως το άθροισμα: καθαρά κέρδη χρήσεως προ φόρων + δαπάνες προσωπικού. Κατά συνέπεια, **η εξέλιξη των μεγεθών που εκφράζουν την παραγωγικότητα εργασίας και του κεφαλαίου και οι διαφοροποιήσεις που καταγράφηκαν μεταξύ των διαφόρων τραπεζών εξαρτώνται από την διαμόρφωση του επιπέδου κερδοφορίας των επιμέρους τραπεζών.**

Όσον αφορά την παραγωγικότητα της εργασίας, συγκριτική ανάλυση των μεγεθών που συνθέτουν, εξ ορισμού, τον σχετικό δείκτη, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι **η διαφοροποίηση στα κέρδη χρήσεως / απασχολούμενο, συγκρινόμενη με τη διαφοροποίηση στο μέσο κόστος εργασίας / απασχολούμενο, συμμετέχει με μεγαλύτερη βαρύτητα στην ερμηνεία των διαφορών που παρατηρούνται στην παραγωγικότητα της εργασίας μεταξύ των τραπεζών.**

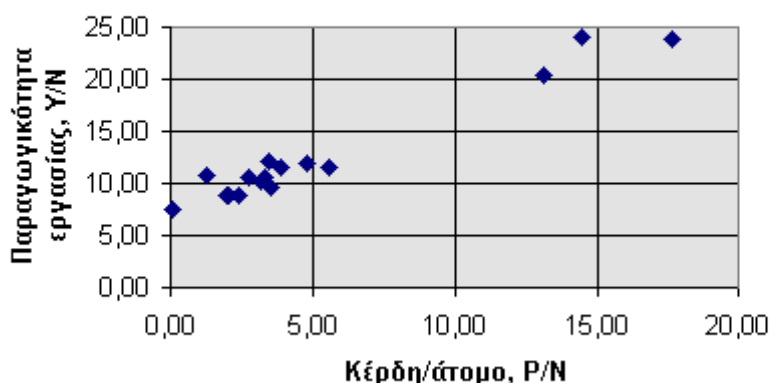
Τα επιμέρους συμπεράσματα της ανάλυσης συνοψίζονται στα εξής:

**Συσχέτιση P/N και L/N
(εκατ. δρχ., 1995)**

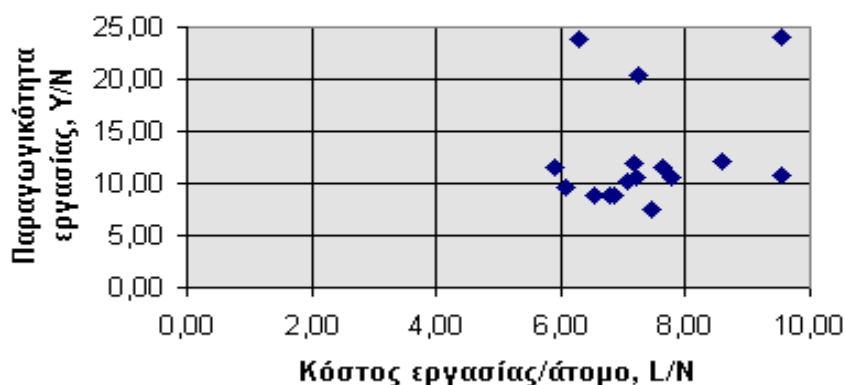
Οι τράπεζες διαφοροποιούνται έντονα ως προς τα κέρδη ανά απασχολούμενο, ενώ παρουσιάζουν μικρότερες διαφοροποιήσεις αναφορικά με το μέσο κόστος εργασίας ανά απασχολούμενο (τυπική απόκλιση 5,12 και 1,08 εκ. δρχ. αντίστοιχα.).

Συσχέτιση Y/N και P/N (εκατ. δρχ., 1995)

Η παραγωγικότητα εργασίας των τραπεζών εξαρτάται θετικά από το μέγεθος του δείκτη Κέρδη /απασχολούμενο και μάλιστα η μεταξύ τους συσχέτιση είναι ιδιαίτερα ισχυρή (συντελεστής συσχέτισης 0,98)

Συσχέτιση Y/N και L/N (εκατ. δρχ., 1995)

Αντίθετα, η σχέση μεταξύ παραγωγικότητας της εργασίας και μέσου κόστους εργασίας ανά απασχολούμενο δεν είναι ιδιαίτερα ισχυρή (συντελεστής συσχέτισης 0,23).

Έχει ήδη επισημανθεί (βλ. "Οι επιπτώσεις στις εμπορικές τράπεζες της μείωσης του εργάσιμου χρόνου στις 35 ώρες χωρίς μείωση των αποδοχών", σελ. 5) ότι οι διαφορές στην κερδοφορία των τραπεζών και επομένως οι διαφορές στην παραγωγικότητα της εργασίας, δυνατόν να αντανakλούν διαφορές στην οργάνωση της εργασίας, την εφαρμογή νέων τεχνολογιών, την διοικητική επάρκεια, την αποτελεσματικότητα του δικτύου κτλ, καθώς επίσης και διαφορές στην ποιότητα του χαρτοφυλακίου των τραπεζών, τα διαμορφούμενα spreads κτλ., **παράγοντες, δηλαδή, που δεν εξαρτώνται απαραίτητα από την αποτελεσματικότητα της εργασίας.**

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει την επίδραση που ασκεί στην κερδοφορία των τραπεζών (και επομένως στην καθαρή προστιθέμενη αξία τους και τους δείκτες παραγωγικότητας εργασίας που παρουσιάζουν) μια σειρά τέτοιων παραγόντων, όπως **η απόδοση ενεργητικού** - που είναι συνάρτηση και της ποιότητας του χαρτοφυλακίου των τραπεζών, **το κόστος των υποχρεώσεών τους και τα πραγματοποιούμενα spreads** - που διαμορφώνονται πλέον στα πλαίσια μιας έντονα ανταγωνιστικής αγοράς, **το λειτουργικό κόστος** - που εξετάζεται σε συνάρτηση και με το μέγεθος των τραπεζών, καθώς και **ο συντελεστής μόχλευσης των υποχρεώσεών τους** - που είναι συνάρτηση της σύνθεσης του παθητικού των τραπεζών.

II. ΤΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΕ

Για τη συγκριτική ανάλυση της κερδοφορίας των τραπεζών χρησιμοποιήθηκε ο εξής τύπος:

$$ROE = (EOA - OE) + (EOA - CD - OE) \times D/E$$

που εκφράζει την αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών προ φόρων (ROE) ως συνάρτηση:

α) της καθαρής απόδοσης ενεργητικού (EOA - OE)

β) του καθαρού spread (EOA - CD - OE) και

γ) του συντελεστή μόχλευσης των υποχρεώσεων των τραπεζών (D/E).

Οι επιμέρους συμβολισμοί έχουν ως εξής (αναλυτική παρουσίαση στο συνημμένο Παράρτημα Α):

ROE = ΑΠΟΔΟΣΗ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ προ φόρων (%)=

ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ (προ φόρων) / ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

EOA = ΜΙΚΤΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (%) = ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ / ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ.

(ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ = ΕΣΟΔΑ - ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ)

OE = ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (%) = ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ / ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ.

(ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ = ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ + ΛΟΙΠΑ ΕΞΟΔΑ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ + ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ)

CD = ΚΟΣΤΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (%) = ΚΟΣΤΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ / ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ.

(ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ = ΠΑΘΗΤΙΚΟ - ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ)

EOA - CD = ΜΙΚΤΟ SPREAD (%)

EOA - CD - OE = ΚΑΘΑΡΟ SPREAD (%)

D/E = ΜΟΧΛΕΥΣΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ = ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ / ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

III. ΑΝΑΛΥΣΗ

Για την συγκριτική ανάλυση της κερδοφορίας των τραπεζών χρησιμοποιήθηκαν δημοσιευμένοι ισολογισμοί 1993, 1994 και 1995 του παρακάτω δείγματος 16 τραπεζών:

Εθνική, Εμπορική, Πίστεως, Ιονική, Εργασίας, Γενική, Μακεδονίας-Θράκης, Κεντρικής Ελλάδος, Αττικής, Πειραιώς, Αθηνών, Interbank, Χίου, Ευρωεπενδυτική, Ευρωπαϊκή-Λαϊκή, Δωρική.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται αναλυτικά τα συμπεράσματα που προέκυψαν για τις τράπεζες Εθνική, Εμπορική, Ιονική (που αναφέρονται ως τράπεζες κρατικού ενδιαφέροντος) και τις κυριότερες ιδιωτικές τράπεζες, Πίστεως και Εργασίας. Αναλυτικά στοιχεία για όλες τις επιμέρους τράπεζες του δείγματος περιέχονται στο Παράρτημα Β.

IV. ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της ανάλυσης που προηγήθηκε, σημειώνουμε, στον πίνακα που ακολουθεί, τις επιπτώσεις πάνω στην αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων, ROE, σε περίπτωση που οι τράπεζες θα μπορούσαν να επιτύχουν τις καλύτερες τιμές των συντελεστών που επιτεύχθηκαν από τις τράπεζες που περιλαμβάνονται στον πίνακα.

ΠΡΟΣΟΜΕΙΩΣΕΙΣ ROE ΜΕ ΒΑΣΗ ΚΑΛΥΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ - ΕΤΟΣ 1995									
Τράπεζες	Αρχική τιμή	Με ΕΟΑ Εργασίας 13,93%		Με ΟΕ Εθνικής 1,84%		Με CD Πίστewς 8,35%		Με D/E Εθνικής 33,38	
	ROE %	ROE %	Μεταβολή	ROE %	Μεταβολή	ROE %	Μεταβολή	ROE %	Μεταβολή
ΕΘΝΙΚΗ	17,04	136,60	+119,56	17,04	-	17,27	+0,23	17,04	-
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	14,74	31,86	+17,12	36,59	+21,85	25,45	+10,71	22,01	+7,27
ΠΙΣΤΕΩΣ	42,48	61,24	+18,76	54,45	+11,97	42,48	-	75,96	+33,48
ΙΟΝΙΚΗ	15,62	40,17	+24,55	38,77	+23,15	28,01	+12,39	21,54	+5,92
ΕΡΓΑΣΙΑΣ	60,88	60,88	-	67,49	+6,61	63,13	+2,25	118,14	+57,26
ΔΕΙΓΜΑ	23,50	65,65	+42,15	38,51	+15,01	31,07	+7,57	32,49	+8,99

Από τον πίνακα προκύπτουν τα εξής:

- Η Εθνική θα βελτιώνει την απόδοση ιδίων κεφαλαίων της κατά 120 εκατοστιαίες μονάδες, σε περίπτωση που το 1995 πετύχαινε μικτή απόδοση ενεργητικού, ΕΟΑ, ίση με αυτή της τράπεζας Εργασίας (13,93% αντί 10,45%).
- Η Εμπορική και η Ιονική θα βελτιώναν την απόδοση ιδίων κεφαλαίων τους κατά 21,85 και 23,15 εκατ. μονάδες, αντίστοιχα, εάν είχαν περιορίσει τα λειτουργικά τους κόστη στο επίπεδο της Εθνικής (1,84% του ενεργητικού τους αντί 3,29% και 3,12% που πέτυχαν, αντίστοιχα).
- Η Εμπορική και η Ιονική επίσης θα βελτιώναν την απόδοση ιδίων κεφαλαίων τους κατά 10,71 και 12,39 εκατ. μονάδες, αντίστοιχα, εάν περιορίζαν το μέσο κόστος υποχρεώσεών τους στο 8,35% (αντί 9,12% και 9,08%, αντίστοιχα), όπως και η Τράπεζα Πίστewς.
- Η Πίστewς και η Εργασίας θα βελτιώναν την απόδοση ιδίων κεφαλαίων τους κατά 33,48 και 57,26 εκατ. μονάδες, αντίστοιχα, αν η μόχλευση των υποχρεώσεών τους διαμορφωνόταν στο 33,38 της Εθνικής (αντί 16,36 και 15,43 αντίστοιχα).

Τα γενικά συμπεράσματα που προέκυψαν από τη συγκριτική ανάλυση της κερδοφορίας των τραπεζών που προηγήθηκε είναι τα εξής:

- Το συγκριτικό μειονέκτημα της Εθνικής επικεντρώνεται στην αδυναμία δημιουργίας εσόδων (επιτοκιακών, προμηθειών κτλ). Αντίθετα, η ΕΤΕ υπερέχει του ανταγωνισμού όσον αφορά τα λειτουργικά της κόστη, εάν σταθμιστούν με το μέγεθος του ενεργητικού της. Επίσης, η μόχλευση των υποχρεώσεών της, παρέχει στην Εθνική ένα ισχυρό πλεονέκτημα έναντι του ανταγωνισμού στην περίπτωση επίτευξης ανταγωνιστικού καθαρού spread, που μετατρέπεται όμως σε συγκριτικό της μειονέκτημα σε περίπτωση περιορισμού του καθαρού spread που επιτυγχάνει.
- Οι τράπεζες Εμπορική και Ιονική φαίνεται να υστερούν τόσο στο κόστος των υποχρεώσεών τους, όσο και στη διαμόρφωση των λειτουργικών τους δαπανών σε σύγκριση και με το μέγεθος του ενεργητικού τους. Αντίθετα,

η μικτή απόδοση ενεργητικού τους διαμορφώνεται σε ικανοποιητικά επίπεδα.

- Η Τράπεζα Πίστεως υστερεί σε μικτή απόδοση ενεργητικού έναντι της Τράπεζας Εργασίας και σε λειτουργικό κόστος έναντι της Εθνικής (λαμβανομένου υπόψη και του μεγέθους του ενεργητικού της).
- Τόσο η Πίστεως όσο και η Εργασίας υστερούν έναντι της Εθνικής όσον αφορά το δείκτη μόχλευσης των υποχρεώσεών τους. Όμως, σε περίπτωση περιορισμού των καθαρών spread, η επίπτωση στην αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων τους θα ήταν μικρότερη από ότι στην Εθνική.